

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1946 kl. 5 em.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 13, i anledning av väckt motion om revision av gällande bestämmelser för beviljandet av statsbidrag eller stipendier av social eller kulturell art.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, II:312, av herr *Johansson* i Mysinge *m. fl.*, har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära skyndsam revision av nu gällande bestämmelser för beviljandet av statsbidrag eller stipendier av social eller kulturell art, i syfte att göra dessa bestämmelser mera enhetliga, samt att vid ärendenas behandling bidragssökandenas förmögenhetsförhållanden beräknas efter likvärdiga grunder.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttranden från skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, lantbruksstyrelsen, socialstyrelsen, socialvårdskommittén och statens studielånenämnd. Första kammarens första tillfälliga utskott, till vilket en likalydande motion, I:246, hänvisats, har för sin del inhämtat yttranden från socialstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, lantbruksstyrelsen och statens studielånenämnd. Beträffande innehållet i dessa yttranden hänvisas till första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 9.

Vad beträffar övriga av utskottet inhämtade yttranden må sammanfattningsvis meddelas följande.

Skolöverstyrelsen har intet att erinra mot motionens yrkande i vad det avser att uppnå större enhetlighet i bestämmelserna för beviljande av stipendier. Emellertid menar överstyrelsen, att om det föreslagna nya systemet för beviljande av stipendier åt lärjungar vid högre skolor genomföres, kommer viss utjämning av de skilda förhållanden, som i motionen framhållits, att äga rum.

Socialvårdskommittén anser det ostridigt att statsbidragsvillkoren äro mycket skiftande. Detta är dock i väsentligaste mån grundat i förhållandenas egen natur. Statsbidrag utgå för tillgodoseende av de mest skilda syften, och de för bidragsbehovet och bidragens utformning avgörande faktorerna kunna icke

sammanpressas inom en snäv ram. Olikheterna beträffande inkomst- och förmögenhetsgränser inom olika bidragsformer torde vara ofrånkomliga; att uppdraga enhetliga gränser skulle vara irrationellt. Kommittén kan icke tillstyrka den i motionen föreslagna utredningen. I vissa delar skulle en dylik utredning komma att sammanfalla med de utredningar, som nu handhavas bl. a. av socialvårdskommittén och skolkommissionen. Frågan om en likvärdig bedömning av bidragssökandenas förmögenhetsförhållanden hör samman med beskattningens utformande. Då 1945 års skatteberedning enligt sina direktiv äger upptaga frågan om vad som är att hänföra till skattepliktig förmögenhet, finner kommittén ytterligare utredning härutinnan överflödig. På anförda grunder avstyrker kommittén bifall till motionen.

Första kammarens första tillfälliga utskott har i anledning av den likalydande motionen I: 246 i sitt utlåtande nr 9 anført följande.

Motionärernas uppfattning om att de bestämmelser, som reglera utmätandet av statliga stipendier åt elever vid olika skolor, så långt möjligt böra vara enhetliga, vill utskottet livligt understryka. Vad angår stipendier åt lärjungar vid högre skolor äro sådana nya bestämmelser att vänta redan innevarande år, att de hittillsvarande olikheterna till landsbygdens nackdel väsentligen skola utjämnas. Ett grundbelopp skall utan behovsprövning komma att utgå till varje studiebegåvad lärjunge, bosatt utanför skolort, och därtill skall all studiebegåvad ungdom, oavsett bostadsort, efter behovsprövning kunna komma i åtnjutande av stipendium. Detta system medför otvivelaktigt avsevärda lättnader för bl. a. den jordbrukande befolkningen med barn i de högre skolorna. Ytterligare enhetlighet i principerna för utdelande av studielån och stipendier till elever vid såväl högre som lägre läroanstalter torde kunna åstadkommas genom samråd mellan de myndigheter, som utdela ifrågavarande understöd. För en översyn av gällande bestämmelser eller normer på detta område synes en särskild utredning icke vara behöfvig.

Även när det gäller bidrag av social natur vill utskottet understryka vikten av att bestämmelserna utformas så att jordbrukare och andra fria företagare icke komma i en oförmånligare ställning än andra befolkningsgrupper. Den föreskrivna förmögenhetssparren i samband med vissa slag av bidrag verkar otvivelaktigt missgynnande för jordbrukare och andra mindre näringsidkare. Beräkningen av de bidragssökandes förmögenhetsförhållanden borde ske med större hänsyntagande till de av motionärerna anförda synpunkterna.

Då det emellertid torde kunna förväntas att såväl socialvårdskommittén som befolkningsutredningen i tillbörlig mån skola komma att beakta dessa synpunkter, får utskottet hemställa, att förevarande motion, I: 246, icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Denna hemställan har av första kammaren bifallits.

Utskottet, som ansluter sig till de av första kammarens första tillfälliga utskott anförda synpunkterna, hemställer,

att andra kammaren — med biträdande av första kammarens i ämnet fattade beslut — för sin del måtte besluta, att förevarande motion, II: 312, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 maj 1946.

På utskottets vägnar:

MANNE STÅHL.

Närvarande: Herrar *Ståhl* och *Allard*, fru *Boman*, fröken *Olsson*, herrar *Svensson* i Stenkyrka, *Lundqvist*, *Jönsson* i Lund, *Haeggbloom* och *Odhe*.

Reservation

av herr *Svensson* i Stenkyrka.